

Eerstelijnsmeeting 2024

Workshop: Patient Empowerment

Deze interactieve workshop werd begeleid door Edgard Eeckman, Voorzitter vzw Patient Empowerment, Doctor in de Media en Communicatiestudies en auteur.

Wat deden we?

Kennismaking: Wie is wie? Verschillende gezondheids- en welzijnsprofessionals aanwezig waaronder: verpleegkundigen, huisartsen, psychologen, kinesitherapeut...

Interactieve oefening: Wie zegt volmondig 'ja' - 'De patiënt moet aan het roer staan' – wie heeft 'bedenkingen' – 'Er zijn nog randvoorwaarden te vervullen' (groep werd opgesplitst)

Wat leerden we?

Wat is **patient empowerment**? Het is een containerbegrip...

Afhankelijkheidsmacht: in de zorg word je afhankelijk van een aantal zaken die in eerste instantie de arts bezit:

- Informatie
- Kennis
- Tijd
- Affectie
- Vaardigheid
- Wettelijke macht

De arts is dan weer afhankelijk van de patiënt:

- Tijd
 - Informatie
- ➔ Vaak geen evenwicht in deze wederzijdse afhankelijkheid – er is een verschil in belang

Hoe voelt zelfcontroleverlies en autonomieverlies? Komt vaak voort vanuit controleverlies (een vaak voorkomend gevoel bij patiënten).

Bejegening en communicatie komt hieraan tegemoet en dit op drie niveaus:

- Interpersoonlijk (micro)
- Zorgorganisatie bijv. Balie (meso)
- Zorgsysteem (macro)

Definitie patient empowerment: Patiënt heeft controle(gevoel) over het management van zijn gezondheidsconditie in het dagelijks leven. Empowerment is een proces om zelfcontrole te

beschermen, te herstellen, te versterken en gelijkwaardige samenwerking te bevorderen. Het is dus net GEEN machtuitoefening (evenwichtige balans voor macht).

Patient Empowerment proces: 4 fasen in het proces. Vaardigheden zoals kennis, attitude... zijn belangrijk bij onderstaande processen (1/4-1/7 is laaggeletterd in België).

- Info/kennis
- Intrinsieke motivatie
- Shared decision making
- Versterken van self-efficacy van de zorgvrager (= verantwoordelijkheid van de patiënt)

Kernwoord is 'wederzijds respect'

Debat (deelnemers workshop geven pro's en contra's voor patient empowerment):

Voordelen:

- Participatie kan starten met kleine stappen
- Contact met zorgprofessionals die patiënt empowerment reeds toepassen
- Meerwaarde in noodsituaties (beleving patiënt), het zit het soms in kleine dingen (andere beleving voor patiënt)
- Verantwoordelijkheid geven aan de patiënten zorgt er ook voor dat je nadien aan de patiënt hebt gezegd 'we hebben dat samen beslist'
- Betere kwaliteit van een zorgplan waarbij de belangen van de patiënt worden vooropgesteld
- Een educatief proces – metafoor van leren rijden

Nadelen:

- Het mag niet 'moeten'! Er zijn situaties waar het niet kan
- Soms willen patiënten het niet, omdat het makkelijk is als anderen het doen voor jou
- Niet gewapend, begeleiding nodig, toch kan je vaak met mini-stapjes wel het proces starten
Zelfs in gedwongen opname...
 - Wat kunnen we doen om je controle terug te geven aan patiënten?
 - Bij beschut wonen: iedereen laten beslissen over wie laten we wel binnen en wie niet? N.B. Niet willen: wat betekent het niet willen: wat wil hij niet: wil hij wel informatie maar laat de beslissing bij de arts - respecteren wat het niet willen voor hem betekent
- Belang om de naasten van de patiënt te betrekken

Andere bedenkingen rond patient empowerment:

- Als professional durven buiten de lijntjes te kleuren en naast patiënt/cliënt/ouder zitten om hem/haar te helpen verwoorden wat hij/zij nu wel wil. Mantelzorgers /naasten kunnen dit soms beter (patiënt zelf meer afhankelijk is dan de mantelzorger)
- Waar mogelijk geef je de controle aan de patiënt
- Wat met mensen die beginnende dementie of iemand die het nog onder controle heeft maar niet helemaal – empoweren = kracht geven: maar hoeveelheid power die de mens wel is de vraag...steeds afwegen?
- Mag je als professional zeggen hier stopt het? Neen want dan help je ook niet – ja omdat het ook helpt soms en om jezelf te respecteren
- Is je grens aangeven ok als je doorgeeft aan iemand anders?
- Wat met een te mondige patiënt, zijn wij als professionals wel klaar voor de mondige patiënt? Blijven luisteren, deur openhouden...

- Het is een dynamisch gebeuren – respect afdwingen, je grenzen durven stellen...
- Het is ook empoweren van de zorgverlener (burn-out komt bij gevoel van controleverlies... geen controle hebben over wat je aan het doen bent/ moet doen – heeft daarmee te maken)
- Begeleiden we de zorgvrager genoeg om zich te empoweren? Hoe doen we dat?
 - Opleiding is nodig – intervisie is nodig (iets voor ELZ?)
 - Durf terug te geven aan de zorgvrager wat hij je komt vragen
- Info en kennis

Is er nog een hindernis die we niet benoemd hebben?

- Familie/omgeving/naaste die het niet wil?
- Sommige koppige zorgprofessionals die dit nog niet willen...